

**FYLKESTINGSSAK**

| Saksnummer  | Utvalg/komite | Dato       |
|-------------|---------------|------------|
| 106/2026.20 | Fylkestinget  | 20.10.2026 |

**13. Uttalelse fra Rødt, SV-Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet -  
Ta kontroll på krafta**

I over hundre år har vannkraften vært en av de viktigste bærebjelkene for norsk industriutvikling og gitt fornybar kraft til hus og hjem i hele landet.

Nordland fylkesting oppfordrer Regjeringen og stortingsflertallet til å bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen overfor fornybar-direktivet i EUs fjerde energimarkedspakke.

Strøm er infrastruktur, ikke en vare som skal selges til høystbydende.

Våre pionerer så aldri på strøm som en vare. Derfor ble konsesjonslovene innført for snart 120 år siden. Utenlandsk kapital fikk fossene til låns, etter 60 år falt de vederlagsfritt tilbake til staten. Slik ble Norge industrialisert, og vi fikk lys og varme i våre hjem. Vannkrafta var folkets felles eiendom.

Prissystemet i EUs strømmarked innebærer at strømprisen frikoples fra de reelle, innenlandske produsjonskostnadene. Siden markedet styres av prinsippet om at den til enhver tid dyreste strømmen bestemmer prisen, blir strømmen langt dyrere enn hva den koster å lage. Så lenge strøm er definert som en vare begrenses handlefriheten av EØS-avtalen og EUs energipakker.

Norgespris gjør at folk flest kan leve med skyhøye og varierende strømpriser. Men EØS-avtalen hindrer myndighetene i å innføre en Norgespris for næringsliv og kommuner.

I dag får datasentrene lov å forsyne seg av Norges overskudd av strøm. Bak ligger EØS-avtalens krav om fri etableringsrett uten forskjellsbehandling. Dette er i strid med formålsparagrafen i Energiloven.

Slik professor dr. juris Erling Hjelmeng i sitt notat til Strømprisutvalget av 6. oktober 2023 pekte på: "Avtalepartene i EØS er innrømmet en viss skjønnsfrihet til å omklassifisere strøm til et nødvendighetsgode på linje med andre nødvendighetsgoder som ikke er underlagt markedsreglene, som vann og avløp."

EØS-avtalen åpner for å iverksette beskyttelsestiltak (artikkel 112). Artikkel 112 gir rett til å treffe beskyttelsestiltak dersom det oppstår alvorlige økonomiske, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som er av sektoriell eller regional art.

Dette er et naturlig første skritt, for deretter å varsle EØS-komiteen i henhold til EØS-avtalens artikler 97 og 102 om at Norge ensidig vil tilpasse lovverket for å ivareta disse grunnleggende nasjonale interessene. Artikkel 97 åpner for at en avtalepart kan treffe ensidige tiltak dersom det oppstår vanskeligheter, og artikkel 102 regulerer prosedyrene for endring av avtalens vedlegg når slike situasjoner oppstår.

Nordland fylkesting ber partiene på Stortinget om å samle seg om en politikk som ivaretar det overnevnte handlingsrommet i EØS-avtalen.

Per-Anton Nesjan  
Rødt

Åshild Pettersen  
SV-Sosialistisk Venstreparti

Anette Amalie Åbodsvik  
Bang  
Senterpartiet